14.11.2018

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Liikennejaosto

Viite: Vuoden 2019 TAE (HE 123/2018 vp), ministeri Bernerin kuuleminen

Talousarvioesitys 2019

Eduskunta on pyytänyt viitteen mukaiseen valiokuntakuulemiseen liittyen kirjallista asiantuntijalausuntoa. Pyydettynä lausuntona ministeriö tuo esiin seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) määrärahat vuoden 2019 talousarviossa ovat 2,86 mrd. euroa. Suurimmat erät ovat perusväylänpito 1 037 milj. euroa, liikenneinvestoinnit 298 milj. euroa, elinkaarirahoitushankkeet 118 milj. euroa, valtionavustus meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen 95 milj. euroa, joukkoliikenteen palvelujen ostot 89 milj. euroa sekä siirto valtion televisio- ja radiorahastoon 519 milj. euroa. Talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia. Digitalisaation edistäminen sekä tiedon hyödyntäminen liikenteen palvelujen kehittämisessä näkyvät esityksessä vahvasti.

Eduskunnassa lokakuussa hyväksytty hallinnonalan virastouudistus muuttaa virastorakennetta. Trafin ja Viestintäviraston sekä Liikenneviraston muuhun kuin väylänpitoon liittyvien tehtävien yhteen kokoaminen tarkoittaa vahvan viranomaistoimijan syntymistä hallinnonalalle. Uuden viraston vastuulla ovat liikenteen ja viestinnän sääntely-, valvonta-, lupa-, avustus- ja muut viranomaistehtävät. Väylävirasto muodostetaan nykyiseen Liikennevirastoon jäävistä väylänpitoon liittyvistä tehtävistä. Väylävirasto vastaa jatkossa kaikkien liikenneväylien suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta. Vuoden 2019 alussa aloittaa toimintansa uusi LVM:n omistajaohjauksessa oleva liikenteenohjausyhtiö, joka vastaa jatkossa liikenteenohjauksen palvelujen tuottamisesta.

Perusväylänpidon määräraha vuoden 2019 talousarvioesityksessä vähenee huomattavasti kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna. Tämä johtuu hallitusohjelman kärkihankerahoituksen päättymisestä. Korjausvelan vähentämiseen varattua määrärahaa momentilla on edelleen 90 milj. euroa, minkä lisäksi yksityisteiden valtionapumomentille sisältyy 10 milj. euroa samaan tarkoitukseen. Budjettiriihessä päätetyn mukaisesti perusväylänpitoon kohdennetaan vuosina 2018 ja 2019 yhteensä 49 milj. euron paketti, jolla parannetaan liikenneturvallisuutta ja teiden talvikunnossapitoa. Lisäksi paketista osoitetaan 10 milj. euron määräraha tasoristeysten turvallisuuden parantamisohjelman jatkamiseen.

Liikennepaketin määrärahasta 25 miljoonaa euroa käytetään maanteiden talvikunnossapitoon ja kelirikon aiheuttamiin korjaustarpeisiin. Talvikunnossapidon vaatimustasoa nostetaan vuonna 2019. Uusi linjaus tuo aiempaa korkeamman talvikunnossapidon vaatimustason piiriin noin 21 000 maantiekilometriä. Lisäksi rahoitusta varataan laadunseurannan digitalisointiin ja yksittäisten talvihoidon ongelmien hallintaan. Kelirikkohaittojen torjuntaa tehdään sorateillä ja vähäliikenteisillä päällystetyillä teillä ympäri maata.

Hallituskaudella korjausvelan vähentämiseen on osoitettu rahoitusta kaikkiaan lähes miljardi euroa, ja velan kasvu on saatu pysäytettyä tällä panostuksella. Ilman tuntuvaa lisärahoitusta tulevina vuosina korjausvelka kuitenkin kääntyy uuteen kasvuun.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Ensi vuonna ei aloiteta uusia väylien kehittämishankkeita. Käynnissä olevia hankkeita jatketaan, ja pääradan suunnitteluun osoitetaan 1 milj. euron lisämääräraha. Ratasuunnittelussa lähtökohtana on Helsinki-Turku ja Helsinki-Tampere rataosuuksien matka-aikojen lyhentäminen.

Liikenneinfrastruktuurin rahoituksen uudistamista tulee jatkossa lähestyä kokonaistaloudellisesta näkökulmasta, missä infrastruktuurista aidosti hyötyvät osapuolet osallistuvat keskeisesti sen rahoittamiseen. Tähän tavoitteeseen päästäksemme on koko liikennejärjestelmää sekä sen yhteyksiä muun yhteiskunnan toimintaan katsottava uudella tavalla.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi tullaan tarvitsemaan uusia toimenpiteitä lähivuosina. Pitkän aikavälin tavoitteena liikenteessä on hiilivapaa liikenne vuonna 2045. Esimerkiksi autokanta uusiutuu Suomessa vain noin kerran 20 vuodessa, joten toimet päästöjen poistamiseksi on aloitettava heti. Tämän tulisi jatkossa näkyä entistä vahvemmin myös liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan talousarviossa. Rahoitusta on ohjattava paitsi vähäpäästöisten liikennevälineiden hankintojen tukemiseen, myös kestävien liikennemuotojen investointihankkeisiin. Näitä ovat esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma ja ylipäätään investointien suuntaaminen kävelyyn, pyöräilyyn ja raideliikenteeseen tai muihin joukkoliikennehankkeisiin.

Liikenteen sujuvuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn edistämisen kannalta tärkeää on pitkäjänteisyys. Tällä varmistetaan elinkeinoelämälle ja yrityksille ennakoitava ja vakaa toimintaympäristö. Maantielain uudistukseen sisältyy ehdotus valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta. Parlamentaarinen liikennetyöryhmä jätti vuoden alussa loppuraporttinsa, jossa samoin ehdotettiin valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista 12 vuoden aikajänteelle. Suunnitelma laadittaisiin parlamentaarisessa yhteistyössä ja se toimitettaisiin selontekona eduskunnalle. Liikenneverkkojen pitkäjänteistä suunnittelua edistää osaltaan myös asetus valtakunnallisesta runkoverkosta ja sen palvelutasosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyrkinyt kehittämään hallinnonalan toimintaa siten, että niukkenevien määrärahojen puitteissa edistetään yhteiskunnallista vaikuttavuutta parhaalla mahdollisella tavalla. Liikenne- ja viestintäministeriö on keskustellut valtiovarainministeriön kanssa pääluokan budjettirakenteen uudistamisesta, josta tehdään ehdotus vuosien 2020-2023 julkisen talouden suunnitelmaa varten.

Vuoden 2018 II lisätalousarvioesitys

Valtion vuoden 2018 toisessa lisätalousarvioesityksessä on kiitettävällä tavalla huomioitu LVM:n hallinnonalan tärkeät lisäykset ja muut muutokset. Edellä mainitusta 49 milj. euron liikennepaketista lisätalousarviossa perusväylänpidossa huomioidaan 30 milj. euroa. Perusväylänpitoon lisätään myös 16,15 milj. euroa korjausvelan vähentämiseen. Määräraha kohdistetaan siltojen korjaukseen, sillä tavaraliikenteen raskaampi kalusto asettaa silloille uusia vaatimuksia. Korjauksilla vaikutetaan tavaraliikenteen sujuvuuteen ja matka-aikoihin. Lisäksi Pori-Mäntyluoto-rataosan sähköistys-hankkeen valtuutta tarkistetaan 4,4 milj. eurolla siten, että hanke laajenee käsittämään Mäntyluoto-Tahkoluoto osuuden.

Talousarvioon lisätään uusi momentti, jolta voidaan maksaa valtionavustuksia kuntien kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parantaviin infra- ja muihin hankkeisiin. Momentin määräraha lisätalousarviossa on 3,5 milj. euroa. Valtionavustuksen edellytyksenä on kunnan yhtä suuri panostus hankkeen toteuttamiseen. Kyseessä on tärkeä avaus, jolla osaltaan tuetaan kansallisten ilmastotavoitteiden toteutumista.

Lisätalousarviossa myönnetään 10 milj. euron avustus matkustajalauttaliikenteen kehittämiseen Vaasan ja Uumajan välillä. Rahoituksella toteutetaan investointiohjelma, jolla parannetaan liikenteen hoidon energiatehokkuutta, pienennetään päästöjä sekä lisätään talviliikenteen varmuutta ja täsmällisyyttä. Ohjelma toteutetaan ruotsalaisen osapuolen kanssa yhtäläisin panoksin. Vuodesta 2021 eteenpäin valtion ei enää osallistu liikenteen ylläpitoon vuotuisella ostoliikenteen avustuksella. Osana kehittämisohjelmaa myös työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan on osoitettu 10 milj. euron määräraha laivanrakennuksen innovaatiotukeen.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi